

PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2011 lapkritis Nr.31

Trumpa istorija apie du vilkus

(pasakojimas ir nuotrauka iš interneto)

Senas indėnas mokė savo anūką gyvenimo išminties:

- Kiekviename žmoguje vyksta kova, labai panaši į aršią dviejų vilkų kovą. Vienas vilkas atstovauja blogio jėgoms: pykčiui, pavydai, agresijai, egoizmui, melui. Kitas vilkas iškūnija gėrį: taiką, viltį, grožį, tiesą, meilę ir ištikimybę...

Mažąjį indėniuką iki širdies gelmių sujaudino senelio žodžiai. Jis trumpam susimąstė, o tada paklausė:

- O kuris vilkas galų gale nugalė toje kovoje?

Senasis indėnas nusišypsojo ir atsakė:

- Atsimink: visada nugalėtas tas vilkas, kurį tu maitini...

19.10 – 19.20 val. – sukurtų filmukų apie Eugeniją Šimkūnaitę ir Tauragnus žiūrėjimas (projektas „Skaitmeniniai bendruomenių pasakojimai“; pristato Nijolė Šuminienė).

19.20 – 19.30 val. – Tauragnų seniūnijos svetainės pristatymas (Laima Čepukienė).

19.30 – 20.00 val. – LNK laidos „Auksinė širdis“ (apie pagalbą Aldonos Kirkienės šeimai) žiūrėjimas (įrašyta iš televizijos).

Nuo 20.00 val. – smagi muzika, šokiai, vaisės. Mus linksmins šauni **liaudiškos muzikos kapela „Gija“** iš Utenos, vadovaujama Jums visiems gerai pažįstamo, beveik tauragniško **Kęstučio Čiauškos**. Šis kolektyvas žavi melodijų vingrumu, dainų nuoširdumu, kuomet jūs dar kartą įsitikinsite atėję į šventę. O vaišinsimės pačiu skaniausiu troškiniu, nes jį išvirs bendruomenės moterys. Jei saldumynų užsinorėsime – iš kišenių išsitrauksime ir ant stalo padėsime. **Laukiame Jūsų.**

Bendruomenės taryba

„Mūsų taip lengvai jau nenubloks vėtros,
nebeišgąsdins permainos.
Mes labiau nei bet kada pasiruošę sutikti sėkmę ir
saugoti laimę, branginti bičiulystę.
Tad mylėkime savo metų žydėjimą ir
didžiukimės jais...“

Lapkričio mėnesio jubiliejai Sveikiname!

50 - metų švenčia tauragniškis **Bronius Bobelis** ir
Arvydas Jackūnas iš Klykių k.

60 metų sukanka **Birutei Aleknienei** iš Tauragnų,
Alizui Umbrasui iš Klykių k.
ir **Kęstučiui Bernotui** iš Vidžiūnų;

75 – eri sukanka **Onai Kraujalienei** iš Antabaltės;
85 - metų švenčia tauragniškę **Uršulę Vaškelytę**.

KVIEČIAME

Lapkričio 11 d. (penktadienį), 19 val.,
kviečiame VISUS seniūnijos gyventojus į
ataskaitinį Tauragnų bendruomenės susirinkimą
– **šventę** kultūros centre.

19.00 – 19.10 val. – bendruomenės darbo apžvalga
(Danguolė Grabauskienė).

RUDUO – ROMANSŲ METAS

(renginius apžvelgė Danguolė Grabauskienė)

Dainuoja tauragniškiai senjorai

Kolektyvas „Vėrinys“ iš Panevėžio rajono

Tauragniškiai su seimo nare **Milda Petrauskiene** ir Utenos kultūros centro direktore **Asta Motuziene** (stovi viduryje).

centro koordinatore – Jūratė Šinkūnienė.

Renginyje dalyvavo Švenčionių rajono Švenčionių kultūros centro vokalinis ansamblis „Gabija“ (vadovė Vanda Milaš), Panevėžio rajono Pajstrio kultūros centro Bernatonių bendruomenės namų retro kolektyvas „Vėrinys“ (vadovė Liudvika Strazdienė), Utenos rajono Vyžuonų kultūros centro vokalinis ansamblis „Gija“ (vadovė Ramunė Miečiutė), Rokiškio rajono Laibgalių kultūros centro vokalinis ansamblis (vadovas Jonas Kepenius), Tauragnų kultūros centro meno mėgėjai (vadovė Vilma Valienė), solistė Regina Maskutė iš Šilalės.

Šventėje dalyvavo ir dovanas kiekvienam kolektyvui bei renginio organizatorei įteikė seimo narė Milda Petrauskiene, sveikino bei Padėkas įteikė Utenos kultūros centro direktorė Asta Motuzienė.

Vakarą vedė Aldona Kirkienė ir Vaidotas Lingė.

Kolektyvus sveikina seimo narė **Milda Petrauskiene**.

Spalio 22 d. kultūros centre vyko tradicinis, jau penktasis, romantinės muzikos festivalis „Po Tauragnų dangum“. Jo organizatorė – kultūros

Lapkričio 4 d. moterų ansamblis dalyvavo romansų vakare „Sugrįžki jaunyste“... Bernatonių bendruomenės rūmuose (Panevėžio r.). Dalyvavo romantinės muzikos kolektyvai iš Radviliškio, Šiaulių, Panevėžio rajonų.

Iš vakaro organizatorių tikrai galima pasisemti idėjų, kaip išmoningai ir kūrybingai organizuoti panašų renginį. Vakarą vedė Bernatonių bendruomenės namų renginių organizatorė Audronė Palionienė. Ji pakvietė visus pasisvečiuoti atgijusiame dvare, kur kiekvienas kolektyvas „nulipo“ lyg iš senos fotografijos...

SVEIKINAME SPORTININKUS!

Spalio mėnesį Kūno kultūros ir sporto centre vyko tradicinės seniūnijų tinklinio ir smiginio taurės varžybos. Ketvirtį liko Leliūnų seniūnijos, tretį - Utenos seniūnijos, o mūsiškiai ir Vyžuonų tinklininkai susitiko finale, kur vyžuoniškiams dar pavyko mūsiškius nugalėti. **II** vietos laimėtojais tapo: **Giedrius Grašys, Dainius Jackūnas, Marius Jackūnas, Rimantas Petrauskas, Vaidas Petrauskas, Tomas Vaišnoras.**

Ne tauragniškė, tačiau mūsų bendruomenės narė **Asta Sinicinaitė** (nuotraukoje) smiginio varžybose moterų tarpe iškovojo taip pat **II** vietą.

Dalyviai sėdėjo už staliukų, ant jų degė žvakės, gulėjo raudona rožė, o salėje netilpo žiūrovai, atėję pasiklausyti romantinių dainų. Jautėm žiūrovų palaikymą, salėje po pasirodymo ilgai netilo plojimai. Po kiekvieno romansų kolektyvo scenoje šoko Panevėžio miesto bendruomenių rūmų šokių kolektyvas „Miestelėnai“, parodę nepaprasto grožio šokius ir puikius retro stiliaus drabužius.

Dvi su puse valandos prabėgo greitai ir nepabodo klausytis dainų. Visi kolektyvai buvo savaip įdomūs, bet mane turbūt labiausiai sužavėjo kolektyvas „Raskila“ iš Miežiškių (Panevėžio r.). Parvažiavusi internete perskaičiau, kad kolektyvas - respublikinio solistų ir vokalinio ansamblio konkurso „Sidabriniai balsai“ laureatas. Taigi...

Dar pabuvome vakaronėje, pasivašinėme svetingų šeimininkų suneštais gardumynais, vieną kitą šokį sušokome. Grįžome puikios nuotaikos, norėjosi dar ilgiau pabūti tame šiltame, nerėksmingame, o tyliame ir nuoširdžiam romansų pasaulyje...

Manau, kad visų ansamblio moterų vardu galiu pasakyti nuoširdų ačiū mūsų vadovei Vilmai, kuri mus visada skatina, negaili gero žodžio netgi tada, kai pačios žinom, kad dainavom nelabai gerai. Ačiū jai, kad pirmiausia pamato tai, kas gražaus ir gero padaryta. Dėkojam ir Vitai Šlepikienei už iškeptą didžiulį labai skanų varškės pyragą, kurį „nesarmata“ buvo į „dvarą“ nusivežti ir visus pavaišinti.

Valda Žebelenė

Trylika metų su „Moko“ vardu

Skaičius 13 - magiškas skaičius. Kai kas jo bijo, vadina velnio tuzinu. Kai kam šis skaičius labai patinka. Kiek žmonių, tiek nuomonių. Vaiko gyvenime šis skaičius irgi turi magišką reikšmę. Daugeliui, sulaukus 13 metų, o gal ir anksčiau, baigiasi vaikystė ir prasideda vienas sunkiausių gyvenimo periodų - paauglystė, savęs ieškojimo, atradimų ir praradimų laikas.

Taigi ir mūsų tauragniškių meno mėgėjų teatrui „Mokas“ prasidėjo tikras ieškojimų metas. Dabar, lapkričio mėnesį, sukanka 13 metų, kai mūsų dramos kolektyvas vadinasi „Moko“ vardu. Taip pat jau 13 mėnesių, kai teatrui vadovauja režisierė Loreta Juškėnienė. Ji tarsi gaivus vėjo gūsis įpūtė vos rusenančias žarijas ir... suliepsnojo didžiulis laužas, prie kurio atsirado vietos darželinukams ir mokinukams, gerokai paaugusioms panelėms, mums, vidurinės kartos vaidintojams ir garbiems senjorams. Atėjo Loreta dirbti ir mus privertė per repeticijas repetuoti, o ne „durnių volioti“. Nežinau, kiek režisierė praleidžia bemiegių naktų, kol kūrinys įgauna meninį pavidalą. Vaidintojams nelieka jokios saviveiklos, nes viskas iki mažiausių smulkmenų Loretos būna apgalvota ir suderinta: dekoracijos, rūbai, judesiai ir net garsai. Per premjerą išėini į sceną ir tavęs nebelieka. Būna Matildė, Aušrinė, Juzė ar Barbora. Tavasis „aš“ lieka užkulisiuose ir tylutėliai kiūto, kad tik galėtum tinkamai atlikti reikiamą vaidmenį. Smagu, kad per pirmuosius Loretos darbo metus mūsų teatre jau buvo trys premjeros. Vaidiname ne tik tauragniškiams, bet buvome nuvykę į Saldutiškį, Kirdeikius, Sudeikius, Sirutėnus, o, svarbiausia, į Vilnių. Ten vaidiname Mokytojų namuose teatrui nepritaikytoje patalpoje, bet dėl to nesirūpinome. Ką režisierė buvo sumanusi, puikiai atlikome.

O koks gi teatras be artistų?! Supažindinsiu su kai kuriais teatro senbuviais. Tauragniškiei puikiai pažįsta buvusį mokytoją, Tauragnų garbės pilietį Joną Belopetravičių, kuris atvyko dirbti į Tauragnus 1973 metais ir netrukus susirado kultūros namuose veikiančią dramos kolektyvą. Per visą šį laikotarpį sukurta per 20 vaidmenų. Sušlubavus sveikatai, Jonas buvo nutaręs palikti sceną, bet, kai atėjo dirbti nauja režisierė, vėl neištvėrė namų „kalėjimo“ ir pats atėjo ieškoti sceninės veiklos. Kai paprašiau parašyti nors keletą žodžių apie „Moko“ teatrą, mokytojas atsisakė, pareiškias, kad jis mane atvedęs į teatrą ir aš netgi geriau už jį žinanti viską, kas jame vyko ir vyksta. Jonas nemėgsta gražbyliauti. Džiaugiasi, kad

pradėjus dirbti Loretai, pasikeitė vaidinami kūriniai. Režisierė sugeba iš novelės ar apsakymo padaryti dramatinį kūrinį. Artistams mažai žodžių, bet viską reikia išjausti, išgyventi ir įtikinamai perteikti žiūrovams. Mokytojas Jonas buvo labai nustebęs, kai režisierė pristatė I. Bergmano „Paskutinį kavalierių“. Beveik nėra teksto, dialogų. Didžiulė intriga, kaip reiks suvaidinti. Kaip biteles lipdo korį, taip ir mes kruopelytė po kruopelytės sulipdėme neblogą spektaklį. Viskas buvo taip subtilu ir savita, mūsų scenoje dar nematyta. Neseniai, spalio 23-ąją, vaidinome Širvintų rajone, Gelvonuose, mokytojo Jono Belopetravičiaus tėviškėje. Visus vaidintojus labai nustebino Gelvonų kultūros namų salė ir scena, tokia didžiulė, kad mums vaidinimui užteko vietos avanscenoje (priekyje, prieš scenos uždangą). Vaidiname L. Didžiulienės - Žmonos „Paskubėjo“. Labai šiltai žiūrovai priėmė mūsų spektaklį. Tėviškėnai pagerbė Joną, įteikdami glėbį gėlių ir naminės duonos kepalą. Mokytojas paskaitė keletą savo eilėraščių apie tėviškę. Po renginio dalyvavome Darbų pabaigtuvių puotoje, kur stalai lūžo nuo vaišių. Grojo šauni Motiejūnų kaimo kapela. Linksmi šokio sūkuryje sukosi poros.

Antras „Moko“ teatro senbuvis - Tauragnų seniūnas Alvydas Danauskas, jau daugiau kaip 25 metai vaidinantis Tauragnų kultūros centro scenoje. Sukurta apie 15 vaidmenų. Dabar jis yra ir Utenos „Žaliaduonių“ teatro artistas. Sunku suderinti repeticijas, bet Alvydas labai stengiasi. Jis daug padeda režisierėi Loretai, kai reikia kokių nors įrašų, drabužių ar dekoracijų. O kiek kartų važiuota į gastroles nuosava mašina ir vežta dekoracijos!? Utenos kultūros centras duoda autobusiuką vežti artistams, o kuo nusivežti daiktus? Visada gelbsti Alvydas. Jis - didžiausias režisierės pagalbininkas.

Prie „Moko“ teatro senbuvų galima priskirti ir mane, nes šiemet sueina 10 metų, kai vaidinu scenoje. Sukūriau 12 vaidmenų. O kiek sykių teko būti Kalėdų seneliu prie šventinės eglutės darželinukams ir pradinukams! (Tai laikai atėjo, kad, būdama moteris, turi atlikti tokį vaidmenį!) Labai smagu pabendrauti su vaikais, pamatyti, kiek jie per metus paaugo, kaip pasikeitė. Vyresnieji, kurie jau nebetiki Kalėdų seneliu, labai įdėmiai apžiūrinėja ir stengiasi atpažinti, koks žmogus vaidina. Dar nebuvau demaskuota, nes matydavo mane tik prieš Kalėdas. Dabar, kai jau dažniau susitinku su vaikais kultūros centro scenoje ir kartu vaidiname, jie tikrai mane atpažins. Pradinukų mokytojai ir darželio auklėtojai teks ieškoti kito Kalėdų senelio. Man labai smagu dirbti su režisiere Loreta. Nors negaliu pasakyti nė vieno blogo

„Moko“ teatro artistai Gelvonuose, Širvintų rajone

žodžio ir apie darbą su Vygantu Varnecku. Su juo ilgiau skaitydavom tekstą kabinete ir neskubėdavom vaidinti scenoje. O dabar vos vieną kartą perskaitom kūrinį susipažinimui su tekstu iš karto einame į sceną ir darom mizanscenas. Taip lengviau įsimenam tekstą ir gerai žinom, kur, kada ir ką darom. Vos pradėję repetuoti, aptariame, kokiais drabužiais vilkėsime, kokiais daiktais naudosisimės. Smagu, kad Loreta pati moka siūti drabužius ar padaryti dekoracijas. Tai labai meniška moteris. Ji kiekvienai smulkmenėlei skiria didžiulį dėmesį. Nebūna spalvų chaoso, viskas tarpusavyje derinasi ir nešokiruoja žiūrovų. Labai patinka, kaip ji bendrauja su mūsų artistais ar dainininkėmis. Gerai prisimenu, kaip prisiviliojo vaidinti Gražiną Kunickienę. Sakė, kad nereikės scenoje kalbėti, tik arbatą ponui atnešti. Paskui per repeticijas teksto daugėjo, teko Gražinai ir vaidinti, ir kalbėti, ko ji tikrai bijojo ir nenorėjo. Tas pats atsitiko ir su dainininkėmis spektaklyje „Paskubėjo“. Jos ne tik gražiai dainavo, bet savo dialogu padarė įžangą į spektaklį.

Pakalbinau jaunąją mūsų teatro artistę Gintarę Kunickaitę: „Gerai prisimenu, kaip, būdama pradinukė, atėjau į Tauragnų kultūros namus

ir su „Mokiukais“ vaidinome Hanso Kristijano Anderseno jubiliejui skirtoje inscenizacijoje „Kristijana, tu pasakų karalius“. Buvau labai tyli ir nedrąsi mergytė. Vaidinau sraigytę. Pamenu, kaip drebėjo širdelė ir tirtėjo kojos, kai Utenos kultūros namuose buvo premjera. Tokia didžiulė scena! Viskas puikiai pavyko, nes mes tada vaidinome miesto darželinukams, kurių buvo pilna salė. Dabar labai džiaugiuosi, kad režisierė Loreta pakvietė mane vaidinti. Buvo labai liūdna praeitą rudenį, kai susilaužiau koją ir mane pakeitė Rūta. Dabar aš vėl sveika. Smagu repetuoti, bet dar smagiau važiuoti į gastroles ir vaidinti svetimiems. Puiku, kad nesu viena paauglė suaugusiųjų būryje, kad su mumis vaidina ir Gailė. Noriu pasigirti, kad A. Šapokos gimnazijoje, kurioje dabar mokausi, irgi lankau dramos būrelį. Tegul mano vaidmenukai ir nedideli, ne pagrindiniai, svarbiausia - būti scenoje ir taip išreikšti save“.

O koks gi teatras be žiūrovų? Būtų labai neįdomu vaidinti, jei niekas nežiūrėtų. Paprašiau Verutę Gimbutienę pasidalinti mintimis apie teatrą, apie vaidinimus. „Nuo pat vaikystės patinka žiūrėti vaidinimus. Dar buvau visai vaikas, kai pamačiau pirmą spektaklį, kurį Šimkūnų kaimo jaunimas suvaidino klojime. Kai pastatė Tauragnų kultūros namus, juose spektaklius vaidino ne tik saviveiklininkai, bet atvažiuodavo ir profesionalūs teatrai. O jau žmonių kiek prisirinkdavo! Salė būdavo sausakimša, net pertvarą išardydavo. Jaunesnieji ant palangių užsikorę sėdėdavo. Nepraleidau nei vieno spektaklio. Su dideliu susidomėjimu žiūrėdavau Vyganto Varnecko režisuotus veikalus. Kai atėjo dirbti Loreta Juškėnienė, dar labiau pamilau teatrinį meną.

Labai puikios dekoracijos, rūbai, vaidyba. Viskas iki mažiausių smulkmenų Loretos apgalvota ir suderinta. Kartais, bežiūrint spektaklį, net ašaras ištraukia, taip jau viskas gražu ir meniška. Prie ko tik prisiliečia režisierės rankos, viskas įgauna prasmę. Pamenu, kaip puikiai Loreta režisavo tauragniškių dainininkų pasirodymą per Romansų vakarą praeitais metais. Atrodė, kad žiūri muzikinį mini spektaklį. Paskui buvo jos režisuotas Kalėdinis pasirodymas, šių metų Mokytojo dienos paminėjimas. Ačiū jai už tai, kad teikia žiūrovams džiaugsmą ir estetinį pasitenkinimą“.

Grażina Grašienė irgi pasidalino mintimis apie „Moko“ teatrą: „Man labai patinka Loretos režisuoti veikalai. Tai gilūs, prasmingi, verčiantys mąstyti. Labai nustebau, kai pamačiau „Paskutinį kavalierių“. Tauragnų teatro gerbėjai tokio spektaklio dar nebuvo matę. Viskas taip sustyguota, kad žiūri ir negali atsidžiaugti. Labai savitos ir įdomios dekoracijos, scena neperkrauta, gražūs drabužiai. Buvo žiūrovų, kurie nelabai suprato, kas vaidinama scenoje, ir atėjo į pakartotinį spektaklį“.

Smagu, kad tauragniškiai mėgsta teatrą ir artistams netenka vaidinti pustuštei salei. Visuose spektakliuose būna per šimtą žiūrovų. Lapkričio pabaigoje švęsime „Moko“ teatro vardynas. Atvažiuos vaidinti Leliūnų mėgėjų teatras „Le Liūnė“. Maloniai kviečiame ateiti į šventę. Sekite skelbimus. Iki naujų susitikimų!

TESIAME PASAKOJIMUS APIE MŪSŲ KAIMUS

Rimanta Gaidienė

Gaidžiuos - mūsų namai

Esu Gaidienė. Taigi pavardė įpareigoja rašyti apie mano gyvenamąją vietą – Gaidžius, tylų ir ramų, beržynėliais ir drebulyniokais išmargintą atokų seniūnijos kaimą. Suksit nuo Daugailių - jus pasitiks Pagrabių skardis ir Silys su Grabeliu. O nuo Tauragnų be kliūčių čion atves seniai greiderį matęs vieškelis. Jei rytais važiuosit, anot P. Andriušio, „jau per kelias varnas bus girdėt gaidžių giedojimas, nesvarbu, iš kurios pusės čionai bekeliautum“.

Šiandien čia dunkso trylika sodybų, dešimtyje dar gyvenama pastoviai. Gyvena čia paprasti žmonės. Ties jais ir sustokim. Paprasti, tai paprasti. Bet tame paprastume – nepaprastumas ir širdies gerumas. Nors trumpu sakiniu pasibelskim į jų gryčių duris.

Anytė Pumputienė – žvitri nedidukė moterytė - paprašyta mintinai padeklamuos ilgą pasaką-poemą apie žveją ar Maironio „Čičinską“. Negaliu nesistebėti jos optimizmu ir gera nuostata aplinkinių atžvilgiu: jai visada viskas gerai ir visi jai geri.

Vandos Žilinskienės namuose mus sutiks šeiminkės rimtis. Kartu gyvenantis jos žentas ne vienam gaidiškiui nušienauja ir aparia laukus. Kaimas su „baltu“ pavydu palydi jos anūkus – Artūrą ir Egidijų – darbščius ir pareigingus Žemės ūkio universiteto studentus.

Ant kalnelio - Vandutės Guigaitės ir Povilo Gasiūno namai. Povilas sunkiai vaikšto pasiramsčiuodamas dviem lazdom, bet puikiai atmena senąjį kaimą. Šiuos namus nuolat lanko artimi ir tolimi giminės,

vasaromis čia visada rasi atostogaujančių vaikų. Vandutė – kaimo tikybos mokytoja. Sovietmečiu ji mokė ir rengė vaikus pirmajai komunikacijai.

Kaime ypač gerbia Girkšnius, nes jie - kunigo Ryčio tėvai. Jų kiemą puošia pačių rankomis drožtas kryžius. O man į atmintį yra įsirėžusi kita detalė, daug pasakanti apie šiuos namus. Prisimenu, kai su etnologės Gražinos Kadžytės ekspedicija rinkom tautosaką ir užsukom į šiuos namus, tai senoji Girkšnienė (Dieve, duok jai dangų) pirmiausia nusiprausė rankas ir veidą, persirišo švaria balta skarele ir tik tada sėdo su mumis bendrauti.

Ant aukštos kalvos, šalia beržyno, Kazio gojum vadinamo, Kazimiero ir Vilės Andriusevičių namai. Kaimas dar neseniai stebėjosi Vilės darbštumu: „Tik šieną vartė, o va, dabok, jau staklėse pyška“. Šiandien ji neša nelengvą ligos kryžių. Kazimieras, atmenu, sykį eidamas nuo gyvulių Gaidžiokams atnešė „gastinčiaus“ – ežiuką. Mano vaikai jau užaugo, bet šitą dovaną tebeprisimena. Kaip, beje, ir kitą. Ona Andriusevičienė, kaime Valentinienė vadinama, įtikino mano vaikus, kad už akmenio kiškiukas barankytes kepa. Tada jas - iš Onos suknelės kišenės ištrauktas – graužė mano vaikai kaip didžiausią skanėstą. Šiandien Valentinienė su sūnum dienas leidžia Pulgio Andriusevičiaus statytam name, iš kur nuo atšlaimo atsiveria toks gražus vaizdas į Silio ežerą.

Už Valentinienės – Stasio Gasiūno namai, savo sūnums išrinkusio kunigaikščių vardus (Mindaugo, Gedimino, Kęstučio), o dukrą pavadinusio kunigaikštienės Birutės vardu.

Nuotraukoje: Ona Andriusevičienė prie namų, statytų dar Pulgio Andriušio.

Pakalnėj, už Kryžiakalnio, Stasytės ir Broniaus Pumpučių gyvenimas. Trobos langai gyvena trijų užaugintų vaikų ir aštuonių anūkų laukimu.

Atokiau nuo kaimo, ant Silio ežero kranto, gyvena Rimantas Andriusevičius. Dažnokai girdim, kaip jis „pavargęs“ iš Juknėnų grįžta su dainomis.

Štai ir apėjom Gaidžius, aplankėm kaimynus. Šiandien mūsų tik tiek. O dabar keliaukim į kaimo praeitį – į tai, ką įskaičiau Pulgio Andriušio ir Teofilio Tilvyčio atsiminimuose ir į tai, ką išgirdau iš V. Guigaitės ir P. Gasiūno lūpų.

Nuotraukoje: Povilas Gasiūnas prie savo namų.

1934 m. kaimas išsidalino į vienkiemius. „Gaidžių kaime buvo apie dešimt valakų žemės, ją valdė dvidešimt viena šeima. Kaime kadaise dvi šeimos turėję po du valakus žemės – tai Gurkšniai ir Andriusevičiai, kuriuos apylinkės žmonės vadino pravardėmis, pirmus – Viščiais, o antrus – Žemaičiais. Trys šeimos – Gasiūnai, Svikliai ir Žilinskai turėjo po valaką žemės. Du ūkininkai buvo pusvalakiniai, visi kiti tenkinosi viena ar keletu dešimtinių. Dėl brolių dalinimosi ir vedybų tame pačiame kaime Gaidžiuose beveik visi buvo susigiminiavę. Žilinskai su Gasiūnais, Gasiūnai su Andriusevičiais, šie su Tilvyčiais, Tilvyčiai su Gurkšniais ir t. t.“- teigė T. Tilvytis.

Gaidiškiai karų ir sovietinių okupacijų metu išvengė didelių netekčių, niekas nežuvo, nieko neištrėmė į Sibirą. Tarp gaidiškių nebuvo išdavikų, skrebų. Sako, partizanai po kaimą laisvai vaikščiodavę, basi ir vienmarškiniai.

Užsukdavo Viesulas, Žilvitis. Partizanai sakydavę, kad Gaidžiai jiems kaip Amerika.

V. Guigaitė ir dauguma gaidiškių yra tikri, kad kaimą nuo bėdų apsaugojo kunigas, poetas Jurgis Tilvytis-Žalvarnis. Mat, kunigas J. Tilvytis ir jo sesuo vienuolė Jadvyga Tilvytytė, lankydami tėviškę, su maldom ir švęstu vandeniu apėjo visus „rubežius“, kur Gaidžiai ribojasi su Sirvydžiais, Lukošūnais Juknėnais ir t. t.

Gaidiškiai buvo neišsenkami pokštininkai ir pasakoriai, kaime buvo ne vienas muzikantas. Vladas Sviklius smuikuodavo, Silvestras Musteikis iš šunio skūros pats pasidarė būgną. Abu grodavo per vakaruškas. Stalino laikais ypatingos drąsos reikdavo grojant atitarti kad ir tokia dainuška:

Šikt in žirnių,

Šikt in pupų,

Šikt in Stalina skrabukų.

Ir Vandutė, ir P. Andriušis pasakoja apie kitą Gaidžių pokštininką – Praną Kučinską, Zvaneliu vadintą. Taip pramintas buvo dėl nepaprastai skardaus balso. Kai ateidavo vakaroti, nuo jo kalbos gesdavo lempa. „Nuvažiavęs Utenon, taip triukšmingai iškoliodavo savo pirkėjus, kad šie iš tolo lenkdavo jo vežėčias... Turėdamas parduoti gaidį, jį vežiodavo turgun tris keturius kartus vasaros

karščiuose, kol pastipdavo nelesės ir negėrės“- taip savo atsiminimuose „Septinton įleidus“ rašo P. Andriušis. Visko apie Gaidžių praeitį į šį straipsnelį nesutalpinsi.

Gaidžiai – tai brolių Tilvyčių, tai Pulgio Andriušio apdainuotas ir numylėtas kaimas. Čia dar teberusena senoji kaimo dvasia, stiprus bendruomeniškumo jausmas. Čia rytais dar pragysta gaidžiai, čia laša pati saldžiausia pasaulyje sula, iš drebulyniokų į palaukes pulkais išbėga raudonviršių galvos, čia per Vėlinės žvakių liepsnelėmis nušvinta Kryžiakalnis.

Čia mūsų namai. Čia mūsų vaikų tėviškės. Čia mums gyventi gera...

Nuotraukoje: straipsnio autorė **Rimanta Gaidienė** Antano ir Motiejaus Miškinių literatūrinėje - etnografinėje sodyboje Juknėnuose. (Nuotrauka iš interneto)

P.S. Straipsnio autorė Rimanta Gaidienė apie Gaidžių kaimą gali pasakyti: „Čia mūsų namai“, nes taip šiltai apie kaimą ir jo žmones rašyti gali tik žmogus, kuriam viskas aplink sava ir puikiai pažįstama. Nors Rimanta – ne vietinė, kaip pati sako: „Esam atėjūnai iš Dusetų“. Žmonės Gaidžių kaime labai geri, todėl greit pritapom (ir vėl moteris kalba ne apie save, bet apie kaimo žmones). Ypač gerumą pajauti, kai ištinka bėda. Į kaimą jos šeima atsikėlė 1994 metais, pradėjo kurtis, statė ūkinius pastatus. Po dvejų metų susilaukė trečio sūnaus, bet jis gyveno tik penkias dienas... Iškart po laidotuvių kaimo vyrai supuolė ir uždengė daržinės stogą. „Už ką myliu ir gerbiu savo kaimo žmones – už tą atjautimą ir palaikymą be lindimo „į dūšią“, - sako Rimanta. Prieš ketverius metus šeimą ištiko dar viena nelaimė – žuvo moters vyras. Kaimas vėl užjautė ir tyliai padėjo. Ir dabar dar mišias užperka. Ir dar Rimanta prisiminė vieną tokią, atrodytą, smulkmeną. Po vyro mirties liko arklys, o jo Rimanta supančioti nemoka, sūnams irgi dar nelabai pavyksta. Kaimynas pamatė, neprašytas atėjo ir savo pančiu supančiojo. Atrodo, anokia čia pagalba,

bet tuo metu jos labai reikėjo. Tą pantį ji ir dabar tebeturi.

Ir dar keletas sakinių apie Rimantą: augina du sūnus – devyniolikmetį Igną (mokosi Marijampolės kolegijoje) ir septyniolikos Roką - „Saulės“ gimnazijos moksleivį. Anksčiau dirbo lietuvių kalbos mokytoja, tačiau kaimuose mažėjant vaikų skaičiui darbo pagal specialybę teko atsisakyti. Liko kitas, širdžiai mielas – muziejininkės darbas Miškinių literatūrinėje - etnografinėje sodyboje Juknėnuose. Neseniai pradėjo dirbti ir Juknėnų bibliotekoje. Visi, kurie lankėsi sodyboje, tikrai sutiks su manimi, jog, klausantis Rimantos vedamos ekskursijos, laikas neprailgsta. Tai tikras kaimo šviesulys (ir tikrai neapsiriksiu, taip skambiai ją pavadindama).

Kuo geriausios kloties Rimantai ir visiems Gaidžių kaimo žmonėms - pagarbiai **Bronė Juknevičienė**.

Nuotraukoje: Paminklinis akmuo, pastatytas 1979 metais, Gaidžių kaime, poeto T. Tilvyčio gimtosios sodybos vietoje. Tėvų namuose jis gyveno iki I pasaulinio karo.

Apie savo kaimą poetas rašė: „Tame vidutinio dydžio, ant kalvos užsikorusiame kaimelyje aš išvydau saulę, jaučiausi linksmas ir laimingas. Pavasarį Kryžiakalnio žvyrduobėse, vasarą prie ežero Silio, rudenį pievose, ant ledo, žiemą ant šiltos krosnies riedėjo nerūpestingos vaikystės dienos“.

Aldona Tartilienė

GYVENAME NENUOBODŽIAI

Atrodo, dar taip neseniai po vasaros klasė vėl prisipildė mažų žingsnelių, o jau lapkritis. Džiaugiamės vėl susitikę mokslo pasaulyje ir garsiai visiems skelbiame: šiais metais sužinosime ir išmoksime dar daugiau! Taip, mūsų nedaug, tačiau mes, kaip ir mokiniai, besimokantys miesto mokyklose, sparčiai tobulėjame, naudojame įvairias naujas informacines technologijas. Mums visada atvertos Utenos Kraštonos pagrindinės mokyklos durys. Dažnai mes ten ir lankomės. Jau spėjome susipažinti su interaktyvia lenta ir turėjome galimybę ją patys išbandyti atlikdami užduotis. O Tauragnų mokyklėlėje naudojamės kompiuteryje instaliuota programa – su ja taip pat puikiai atliekame užduotis. Mokiniam tai patinka. Be abejo, tai ir naudinga.

Visai neseniai noriai sutikome dalyvauti projekte „Bibliotekos pažangai“ – „Skaitmeniniai bendruomenių pasakojimai“. Mokiniai plačiau pasidomėjo apie vaistažoles, apie daktarę Eugeniją Šimkūnaitę. Nušvinta veidukai, kai save pamato sukurtame filme, kuris jau patalpintas internete.

Spalio mėnesį lankėmės Leliūnuose pas puodžių Vytautą Valiušį. Mus maloniai sutiko muziejaus darbuotoja Vanda Valiušienė. Ji įdomiai papasakojo apie ekspozicijų salėse eksponuojamus kelis šimtus autentiškų senosios keramikos pavyzdžių. Vieni dirbiniai puikuoja tvarkingai išrikiuoti lentynose, kiti – indaujose ar užkabinti ant specialiai padarytų virbų. Šalia senųjų vietą surado ir per trisdešimt kūrybinio darbo metų nužiestų tautodailininko Vytauto Valiušio keramikos kūrinių. Su ponija Vanda mokiniai mokėsi lipdyti paprasčiausias formas, jas jungė, dailino. Daug džiaugsmo buvo, kai pasirodė pats puodžių karalius. Jis greit rado bendrą kalbą su vaikais. Ypač smagu, kad kiekvienas mokiniys galėjo sėsti prie žiedimo rato ir nusižiedė sau grakščią vazelę ar išpūstašonę puodynėlę. Aišku, su šeimnininko pagalba. Švytinčiomis akimis, su plačiomis šypsenomis, rankose laikydami dėžutes su pačių sukurtais dirbiniais, grįžome į savo mokyklėlę. Manau, pasaulio pažinimo pamoka apie molį tikrai ilgam liks mokinių atmintyje. Štai ką apie tai rašo antroklas Matas: „Vieną spalio penktadienio rytą išvažiavome pas dėdę Valiušį. Puodžius gyvena Leliūnų miestelyje ir dirba su moliu: žiedžia įvairiausių formų puodynes, ąsočius, lėkštes, žvakides, padėklus.

Man labiausiai patiko žvakidės. Dėdė Valiušis mus pamokino, kaip reikia dirbti su moliu. Aš su puodžių karaliaus pagalba nužiedžiau net dvi vazes gėlėms. Grįžome namo linksmi, su išpūdžiais, pamatėme, kaip atsiranda molio dirbiniai. Smagu pakeliauti!“

Taigi ne tik knygas apie pasaulį, jo istoriją skaitome, bet ir matome, girdime, liečiame, į širdes ir galves informaciją dedamės. Lapkričio pradžioje į Utenos kraštotyros muziejų užsukome. Ten pamoką mums vedė muziejaus darbuotoja Bronė Juknevičienė. Mokiniai sužinojo, kaip atrodė senovinė autentiška pirkia, susipažino su joje buvusiais rakandais, patys piestose galėjo grūdus pagrūsti, pamatė, kaip atrodė asla, paviešėjo seklyčioje, susidomėję klausė ir įdėmiai žiūrėjo į parodytus griaučius – juos pamatėme rūšio patalpose tarp kitų archeologinių radinių.

Jau spėjome pabūti ir spektaklyje „Trys paršiukai“. Jį mums į Kraštonos mokyklą atvežė „Raganiukės“ teatras iš Vilniaus. Tai – nepaprastas spektaklis. Jo aktoriai tapo patys mokiniai. Aprengti puošniais kostiumais buvo mokomi scenos gudrybių – spektaklis gimė tiesiog akyse – valanda prabėgo kaip penkios minutės. Mačiau, kad mokiniams tai labai patiko.

Tiek naujienų iš mūsų mokyklėlės. O prieš pat rudens atostogas su mokinių ir darželinukų tėveliais susitiko Kraštonos mokyklos direktorius Rolandas Gruodinskas. Jis apžvelgė ir Tauragnų skyriaus gyvavimo perspektyvas. Kol kas nerimo nepaliko. Į iškilusius klausimus atsakė susirinkime dalyvavęs seniūnas Alvydas Danauskas.

Gražių Jums paskutinių rudens dienų, baltos, šiltos, jaukios ir lengvos žiemos, mažų rūpestėlių ir didelių džiaugsmų. O mums palinkėkite imlumo, susikaupimo, daug noro mokytis ir kantrybės.

AKTUALU. ĮDOMU. NAUDINGA ŽINOTI.

(informacija iš interneto)

Utenos r. savivaldybės administracijos Tauragnų seniūnijos specialistės Laimos Čepukienės iniciatyva sukurta nauja interneto svetainė <http://www.tauragnai.eu>, skirta Tauragnų kraštui, kurioje pristatoma seniūnijos administracinė veikla, paslaugos, kontaktai, krašto naujienos. Svetainės lankytojai nuotraukų galerijose gali pasižvalgyti į Tauragnus iš paukščio skrydžio, pamatyti Tauragnų apylinkių gamtos vaizdus, paminklus. Svetainėje pateikiama informacija apie Tauragnų krašto lankytinas vietas, garbės piliečius, kultūrinį gyvenimą, publikuojami Tauragnų krašto bendruomenės laikraščio „Po Tauragnų dangum“ numeriai. Svetainės lankytojai taip pat ras išsamią informaciją apie Tauragnų gaisrinę, Tauragnų kultūros centrą, Tauragnų bendruomenę, Utenos Kraštonos pagrindinės mokyklos Tauragnų E. Šimkūnaitės skyrių.

Uteniškiai, kurie aktyviai domisi rajono reikalais, jau lapkričio mėnesį vyksiantį Utenos rajono savivaldybės tarybos posėdį galės stebėti internetu. Tokia galimybė atsirado savivaldybės administracijai baigus įgyvendinti elektroninės demokratijos projektą, kuriuo siekiama didinti savivaldybės veiklos skaidrumą, skatinti naujas politinės raiškos formas. Tarybos posėdžių salėje įdiegus naują programinę įrangą, spalio mėnesį vykusiam aštuntajame posėdyje tarybos nariai už pateiktus sprendimų projektus jau galėjo balsuoti naudodamiesi elektronine balsavimo sistema – salėje esančiuose ekranuose buvo matyti, kaip kuris politikas balsavo. Lapkričio 24 d., įsijungę kompiuterius, uteniškiai ne tik galės susipažinti su balsavimo rezultatais, bet ir sekti visą posėdžio eigą, o nesusipėjusieji pamatyti tiesioginės transliacijos – įrašą peržiūrėti sau patogiu laiku www.utena.lt svetainėje. Be to, modernizuota savivaldybės interneto svetainė jau ir dabar suteikia galimybę patiems gyventojams pareikšti savo nuomonę dėl svarstomų klausimų ir priimamų sprendimų – tereikia prie jos prisijungti www.utena.lt.

Utenos rajono savivaldybės administracija kartu su UAB „Utenos komunalininkas“ informuoja, kad Utenos mieste ir rajone lapkričio-gruodžio mėnesiais bus renkamos didelių gabaritų atliekos apvažiavimo būdu - speciali UAB „Utenos komunalininkas“ mašina rinks nereikalingus baldus, elektros ir elektroninės įrangos atliekas (šaldytuvus, televizorius, virykles, skalbykles, kompiuterinę techniką, radijo aparatūrą, žaislus, elektros prietaisus ir kitus įrenginius), metalo laužą, polietileno atliekas, naudotas padangas be ratlankių (lengvųjų automobilių, motociklų ir dviračių), kriaukles, klozetus, kitą namuose susidariusią netinkamą buitinę techniką.

Tauragnų seniūnijoje komunalininkai bus lapkričio 29 d.

Nuotraukos Rimantos Gaidienės,
Aldonos Tartilienės, Žymanto Trimonio.
Redagavo ir maketavo Danguolė Grabauskienė.
Spausdino Utenos spaustuvė.

LAPKRIČIO 11 diena - **Šv. Martynas**,
paskutinė rudens šventė.

Seniau kaimo žmonės iš šv. Martyno dienos orų spręsdavo, koks oras būsiąs per Kalėdas: „Jei Martynas su ledu, tai Kalėdos su bradu, jei Martynas su bradu, tai Kalėdos su ledu“, „Martyns ant ledo, Kalėdos ant vandenio“, „Jei per Martyną gruodas, Kalėdos sniego neduoda“, „Jei Martynas purvą brenda, per Kalėdas rogės skrenda“. Manyta, jeigu lapkričio 11-ąją giedra, tai būsianti labai šalta žiema.

Po Martyno ūkininkai jau nebejudina žemės - leidžia jai ilsėtis iki pavasario. Baigiama ir ganiava. Ir dabar kaime dar galima išgirsti: „Martynas tvarto duris uždaro“.

Lapkričio 27 d. – Advento pradžia

Ligita Balčiūnienė

Vėlinės

Kiekvienąkart, kai uždegu žvakelę,
Man širdį glosto šiluma,
Ir kai ant kapo padedu gėlelę,
Aš pajuntu, kad Tu šalia.

Nors Tavo akys jau užmerkotos,
Jos man atgyja vėl trumpam,
Čia juk ateiti buvo verta,
Kad susitikti Tau ir man.

Žinau, aš balso Tavo neišgirsiu,
Čia viešpatauja ramuma.
Toj ramumoj snaige pavirsiu,
Iš snaigės – ašara tyra.

Šiandien, kai dega daug žvakučių
Ir gėlės verkia nuo maldu,
Pabūsiu su Tavim dar keletą minučių
Ir eisiu aplankyti kitų kapų.

ATA *Seniūnijoje spalio mėn. mirė*
STANISLOVAS ZVILNA, Sirvydžių k.,
52 m.
ALENA LUMPICKAITĖ, Šiaudiniškio k.,
84 metų;
JUOZAPAS ŠIMKŪNAS, Klykių k., 84
metų.

Užjaučiame artimuosius.